

2018-12-14

Yttrande

Boverkets rapport 2018:22, N2018/03702/BB

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar

Boverket 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter

White arkitekter vill härmed delge sina synpunkter på Boverkets rapport 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter. Vi har fokuserat på de kriterier som avser byggnader.

Sammanfattning

Vi anser att förslaget om en ny lag med krav på dokumentationssystem för byggvaror är bra i ett första steg, men vi hade önskat att lagen även verkar för att undvika att farliga ämnen byggs in istället för att enbart kräva att byggvarorna dokumenteras. Det är därför angeläget att nivå 2 kan införas så snart som möjligt. Vi tycker att areabegränsningen bör omformuleras, så att verksamheter för barn, äldre och sjuka i större omfattning kommer att beröras av kravet på loggbok. Vi vill även framhålla de svårigheter vi ser med att kvalitetssäkra dokumentationen och att upprätthålla loggboken. Om loggboken inte håller en viss kvalitet så riskerar den att bli ett uddlöst verktyg och lagen kommer inte att kunna fylla sitt syfte.

Syftet med loggbok

I förslaget anges (sid 37) att loggboken inte innehåller krav på byggprodukters egenskaper och lämplighet utan att den ska utgöra underlag för återanvändning/återvinning av material i byggnadsverket och bidra till minskade miljörisker genom bättre kunskap om farliga ämnen i byggnadsverket. Lagstiftningens syfte är inte primärt att främja bra val i nybyggnadsskedet utan att öka spårbarheten under byggnadsverkets hela livslängd (sid 113).

Vi tycker att lagens syfte även ska vara att förhindra att farliga ämnen byggs in i byggnader och stimulera till att skapa giffria miljöer. Det är bra att ha kontroll på vilka byggprodukter som finns inbyggda i en byggnad, men vi tycker att det även behöver ställas krav på innehållet av

farliga ämnen i byggprodukterna och att granskning av byggvarorna ska ske. Det är därför angeläget att utvecklingen av nivå 2 skyndas på.

Byggnadsverk som omfattas

Förslaget är att lagen endast omfattar byggnader över 1000 kvm. Det nämns i rapporten att många förskolor då inte kommer att omfattas, vilket vi tycker är olyckligt. Eftersom barn, äldre och sjuka är särskilt känsliga grupper är det angeläget att byggnader som är avsedda för dessa målgrupper innefattas i kravet på loggbok. Det tidigare förslaget var formulerat utifrån användning och då innefattades t ex förskolor. Vårt förslag är att kombinera areabegränsning med användningsområde.

Dokumentationskravet föreslås begränsas till nya byggnader, eftersom det anses komplicerat att dokumentera befintliga byggnader. Vi förstår detta motiv, men tycker att det på sikt bör ställas någon form av krav på dokumentation av nya material som byggs in vid ombyggnation. Detta kommer troligen bli svårt att hantera och administrera för fastighetsägare som inte har någon förvaltningsorganisation, t ex bostadsrättsföreningar, men kvaliteten och syftet med loggboken kan inte upprätthållas om man inte behöver uppdatera den vid förändringar.

Byggprodukter som ska dokumenteras

Vi ställer oss bakom det nuvarande förslaget över vilka byggprodukter som ska dokumenteras (sid 44), men på sikt tycker vi att även elprodukter ska omfattas av dokumentationskrav.

Innehåll i loggboken

Vi ställer oss bakom förslaget över innehållet i loggboken (sid 46). Vi anser att det är angeläget med den föreslagna framtida nivå 2, som skulle innebära en möjlighet att se vilka ämnen som finns i byggnaden och aktivt välja att sanera byggnader från ett specifikt ämne. De positiva samhällsekonomiska konsekvenserna av nivå 2 i kombination med substitutionsprincipen i Miljöbalken bör vara stora och det är viktigt att arbeta för en sådan möjlighet. Uppföljningen av substitutionskravet sker inte regelmässigt för byggnader och är svårt att kontrollera utan att ha dokumentation om byggvarors ämnesinnehåll.

Det föreslagna kravet att loggbokföra placering är bra, eftersom det bidrar till en mer användbar loggbok. Vår erfarenhet är dock att många fastighetsägare i dagsläget inte har något bra system för detta, vilket gör att kvaliteten i spårbarheten inte blir särskilt hög.

Vi tycker även att det är bra att mängd ska anges, men vill framhålla att det kan vara tidsödande att uppskatta mängd relaterat till placering. Det är inte så svårt att sammanställa total mängd av en viss byggvara (som nämns i rapporten kan det ske via inköpsfakturor), men för att kunna ange mängden i ett visst utrymme eller konstruktion så krävs ett mer omfattande beräknings- eller identifieringsarbete. Vi tror att utvecklade BIM-modeller på sikt kan skapa bättre förutsättningar för att dokumentera placering och mängd och kravet kan förhoppningsvis bidra till att skynda på den utvecklingen.

Upprätta och förvalta loggboken

På sid 56 anges att Boverket inte finner skäl att införa krav på att loggboken ska upprättas av en oberoende, certifierad expert, eftersom loggboken i grunden är en materialförteckning. Vi instämmer i att det inte behöver vara en certifierad expert, men tycker att det är viktigt att den som upprättar loggboken har viss dokumenterad sakkunskap om såväl material som byggnadskonstruktion.

Det är byggnadens ägare som ansvarar för att förvalta loggboken och hålla den uppdaterad. Vi vill uppmärksamma att det i fall med ägarlägenheter formellt finns flera fastighetsägare inom en och samma byggnad. I dessa fall kan det vara lämpligt att en eventuell samfällighet förvaltar loggboken.

Införande av krav

Vi förordar strategi A, dvs att krav på loggbok införs omgående och att Sverige driver frågan om redovisning av kemiskt innehåll för byggprodukter inom EU. Vi instämmer dock i den befarade risken, som framhålls i rapporten, att lagstiftningen kan få låg acceptans i branschen om många anser att den har begränsade förutsättningar att också leda till faktisk nytta. Det är därför, som vi redan påpekat, angeläget att driva på nivå 2. Vi tycker också att det är angeläget, som föreslås i rapporten, att uppföljning och utvärdering av lagen sker några år efter införandet.

Göteborg 2018-12-14

Anna Graaf
Hållbarhetschef White

anna.graaf@white.se

+46-(0)31-608628

2018-12-15

White arkitekter AB
Magasinsgatan 10
Box 2502
SE-403 17 Göteborg
Tel +46 (0)31-60 86 00
www.whitearkitekter.com

Yttrande
Rapport 2018:23, N2018/00268/BB

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar Boverket 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader

White arkitekter vill härmed delge sina synpunkter på Boverkets rapport 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader.

Sammanfattning

Vi tycker att förslaget att införa klimatdeklarationer av byggnader är mycket bra. Det är ett viktigt steg för att minska byggbranschens klimatpåverkan och för att nå de nationella och globala klimatmålen. Vi anser dock att för att klimatdeklarationen ska bli ett effektivt och proaktivt verktyg för att minska klimatpåverkan, så är det mycket angeläget att snarast införa tydligare kravnivåer för utsläpp av växthusgaser.

Vi skulle vilja utöka omfattningen till att även innefatta nya material vid ombyggnad samt installationer vid nybyggnad. Vi förespråkar även att modul B6, klimatpåverkan av driftsenergi, ska ingå i beräkningarna.

I förslaget bör det tydligare framgå att LCA-analyser ska göras i ett tidigt projekteringsskede, då det ges möjlighet att påverka materialval och utformningen av byggnaden. Vi vill också poängtera att kommunerna har en viktig roll i klimatomställningen, t ex genom kravställande i samband med detaljplaner samt vid upphandling.

Göteborg
Stockholm
Malmö
Halmstad
Linköping
Umeå
Uppsala
Västerås
Örebro
Köpenhamn
London
Kiruna
Oslo

The logo for White arkitekter, featuring the word "white" in a lowercase, blue, sans-serif font, with a stylized blue symbol resembling a lowercase 'e' or a similar character to the right.

Syfte och målsättning

Enligt rapporten är syftet med klimatdeklarationen att minska klimatpåverkan från byggnader som uppförs och syftet med lagen är initialt att öka medvetenheten och kunskapen om byggnaders klimatpåverkan.

I rapporten anges att förslaget förväntas bidra till en minskning av klimatpåverkan med 10-20 % inom 5-10 år. Byggbranschen har dock en målsättning om 50% reduktion av växthusgasutsläpp till 2030 (*enligt Fossilfritt Sverige: Färdplan för klimatneutral leverantörskedja i bygg- och anläggningssektorn*).

Vi tycker att införandet av en klimatdeklaration som har lärande som mål är viktigt, men det kommer inte att vara tillräckligt för att byggbranschen ska styra mot halverade växthusgasutsläpp till 2030. För att klimatdeklarationen ska bli ett effektivt och proaktivt verktyg för att minska klimatpåverkan, tycker vi att det är angeläget att lagen kompletteras med kravnivåer för utsläpp.

Byggnader som omfattas av kravet

Vi tycker att kravet på klimatdeklaration inte bara ska omfatta nybyggnation, utan även bör omfatta nya material vid ombyggnad eller förändring av byggnad. Att renovera klimatsmart kan vara ett betydligt mer effektivt sätt att minska klimatgasutsläppen från bygg och fastighetsbranschen.

I förslaget anges att kravet på klimatdeklaration av småhus införs två år efter flerbostadshus och lokaler. Vi förstår motivet till detta, men tycker ändå att kravet bör kunna införas redan i första steget (*enligt sid 71*), åtminstone småhus producerade av typhustillverkare.

Byggnadsdelar som omfattas

Förslaget anger att klimatpåverkan ska redovisas för bärande konstruktionsdelar, klimatskärm och icke bärande innerväggar. Vi instämmer i att garage och källare ska ingå, eftersom dessa utifrån vår erfarenhet kan stå för en förhållandevis stor andel av klimatpåverkan i byggnaden.

Vi tycker att även installationer bör ingå i klimatdeklarationen, särskilt om modul B6 inkluderas i LCA-beräkningarna (se förslag nedan). Installationerna kan stå för en avsevärd andel av klimatpåverkan i en byggnad (*i rapporten anges 10-30%*). För att förenkla beräkningarna kan begränsning göras till att inkludera installationer för produktion eller distribution av värme, kyla, varmvatten, ventilation och solenergi (på byggnaden). Byggnader idag tenderar att bli väldigt installationstäta (ofta i syfte att bli mer energieffektiva) men det är viktigt att det i sig inte bidrar till en högre klimatpåverkan ur ett LCA-perspektiv. Vi tycker det är viktigt att optimera systemval och byggnadsutformning både kopplat till klimatpåverkan och till driftenergi.

Livscykelberäkningar

Vi skulle vilja komplettera LCA-beräkningarna med att, redan i första steget, inkludera klimatpåverkan orsakad av driftsenergin i användningsskedet, modul B6. I rapporten anges att klimatpåverkan under användning istället skulle kunna redovisas i energideklarationen. Vi tycker dock att klimatdeklarationen bör redovisa en så komplett bild som möjligt av byggnadens klimatpåverkan och eftersom det alltid utförs energiberäkningar i projekten, så är det inte något större merarbete att även beräkna klimatpåverkan under drift. Som konstateras i rapporten (*sid 67*) så kan, om klimatpåverkan av modul B6 också inkluderas, stimulans ges att optimera systemval och utformning både kopplat till materialanvändning och till driftenergi.

Boverket bör ta fram en tydlig vägledning för hur beräkningar ska genomföras. En förenklad LCA analys kan leda till suboptimeringar, så det är viktigt att den förenklade analysen ger robusta svar som effektivt styr mot minskningar av växthusgasutsläpp i hela värdekedjan.

Det finns en rad otydligheter i förslaget kring beräkningarna. Vilket framtidsscenario ska t ex gälla? Fastighetens klimatpåverkan kommer att bli mindre och mindre över tid i övergången till ett 100 % förnybart energisystem. Kommer scenariot att ändras över tid? Kommer CO2 faktorerna ändras över tid, tex vid jämna intervaller eller kommer en teoretisk modell att antas med fasta intervall mot 2045?

Dokumentation och redovisning

Redovisning och tillgång till deklARATIONERNA via Boverkets databas är bra. För att ytterligare sprida kunskap och öka medvetenheten om byggnaders klimatpåverkan till privatpersoner/konsumenter, så föreslår vi att deklARATIONEN ska redovisas publikt på liknande sätt som energideklARATIONEN, dvs med anslag i entrén.

Konsekvenser för kommunerna

Vi ifrågasätter påståendet i rapporten att *kommunerna får en liten påverkan av införande av klimatdeklARATIONER*. Vi menar att kommunerna, genom planprocessen, har ett avgörande inflytande på marknaden. Om kravställning i detaljplan och markanvisningar föreligger finns ett tydligt redskap att stimulera marknaden att hitta lösningar som motsvarar klimatmålen. Vi anser att kommunerna behöver involveras och engageras i högre grad i implementering av klimatdeklARATIONEN. När kravnivåer för växthusgasutsläpp finns framtagna kommer kommunerna få en ännu större roll.

Om kommunerna kravställer om en maxnivå för klimatpåverkan från fastigheten kommer marknaden att anpassa sig och snabbt utveckla lösningar som svarar på kommunens krav.

Konsekvenser för arkitekten

I rapporten anges att Boverket på kort sikt bedömer att *arkitekternas roll och ansvar marginellt kommer att påverkas av en lag om klimatdeklaration*. Vi tycker tvärtom att arkitekten har en betydande roll för klimatdeklarationen (och minskad klimatpåverkan) redan i tidigt skede, eftersom det är den aktör som utformar den initiala gestaltningsidén, har kontroll över geometrin, föreslår material och utformar planlösningar. Boverket bör istället framhålla arkitekternas betydelse, för att på så sätt öka förståelsen hos byggherrarna att klimatpåverkan behöver hanteras redan i designskedet och att det behöver finnas tid för utredningar av olika material- och konstruktionsval. Genom att arbeta med klimatfrågan i tidigt skede blir det inte bara en mer kostnadseffektiv process, utan det skapar bättre förutsättningar för att minska byggnadens klimatpåverkan.

Förslagsvis tar Boverket fram en process för hur arbetet med klimatberäkningar bör utföras succesivt från tidigt skede till färdig byggnad. Informationsobalansen kan överbryggas fortare om klimatkalkylen görs redan i tidigt skede i projekteringen och förfinas med högre detaljeringsgrad genom projektets gång.

Kompetenskrav för de som upprättar deklARATIONEN

Vi anser att det bör ställas någon form av kompetenskrav på de som genomför och registrerar klimatdeklarationer. Bevisad kompetens kring LCA bör vara ett minimikrav. Vi tycker inte det behöver vara en tredjepartscertifiering, eftersom det riskerar att krångla till processen. Vi tycker inte heller att det är de certifierade energiexperterna som ska göra klimatdeklarationen, eftersom dessa (som konstateras i förslaget) kommer in alldeles för sent i processen.

Övrigt

Förslaget bör även koordineras med kriterier i Sveriges nya certifieringssystem NollCO2 (Sweden Green Building Council).

Göteborg 2018-12-15

Anna Graaf

Hållbarhetschef White

anna.graaf@white.se

+46-(0)31-608628